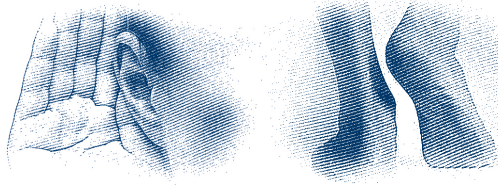

A fültől a lábig

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: 1Királyok 3:9; Példabeszédek 4-5; 6:1-19;
Máté 13:44; 1Korinthus 10:13

„Ügyelj, hogy merre tart a lábad, akkor minden utad biztos lesz. Ne téj le se jobbra, se balra, tartsd távol lábadat a rossztól” (Péld 4:26-27, RÚF).

A tudósok kimutatták, miként hat a hallás az ember járására, sőt még az egyensúlyunkra is. Tehát a tanítás vagy az oktatás, azaz amit hallunk, meghatározó az életmódunkra nézve. A *Példabeszédek könyve* így tanácsol: „...szerezz bölcsességet” (Péld 4:7).

Csakhogy legyen maga a tanítás bármilyen jó, alapvető, hogy a tanulónak figyelnie kell. Nem nélkülözi az iróniát az ókori egyiptomi tanító megjegyzése: „A fiú füle a hátán van; akkor figyel, ha verik.” (A diákokat az egyiptomi művészek gyakran ábrázolták nagy fülekkel a hátukon.)

Nem elég, ha az ember csupán tud *arról*, ami jó vagy rossz. A bölcsességre nevelésnek része, hogy meghallgassák a jó tanácsot és kövessék is azt, engedelmeskedjenek a tanultaknak, nehogy rossz irányba tartsanak.

január 4.

HALLGASD MEG!

Olvassuk el a *Példabeszédek könyve* 4. fejezetét! Milyen gyakorlati igazsággal találkozunk ebben a részben, amit magunk is alkalmazhatunk, miközben igyekszünk Isten iránti hűségben élni?

A nevelésben az első lépést a „hallgatás” jelenti. A héber gondolkodás szerint nem az agyat tartották a bölcsesség, az értelem székhelyének, hanem a fület. Ebből következik, hogy még mielőtt próbálnánk megfogalmazni vagy megoldani egy gondot, előbb hallanunk kell azt, vagyis meg kell hallgatnunk. Amikor Salamon bölcsességet kért Istentől, kimondottan „hallgatni kész szívet” (1Kir 3:9, szó szerinti fordítás) kért. A bölcsesség első cselekedete tehát a „meghallgatás”, ami azt sejteti, hogy a bölcsesség külső forrásból jön (ebben az esetben a szülőktől); nem magunk jövünk rá. A bibliai bölcsesség területén az önerőből való felemelkedés lehetetlen fogalom. A bölcsességet először is kapjuk, és nem a saját képességeinkkel alakítjuk ki vagy hozzuk a felszínre saját kiválóságunk, netalán érvelésünk folytán. Az „odafigyelés” képessége (héberül „odateszi a szívét”) arra utal, hogy a szívvel kapcsolatos. A bölcsesség keresése tehát nem csupán hideg, tárgyilagos cselekmény. Része van benne a szívnek, ami az ember lényének veleje és (a héber gondolkodás szerint) az érzelmek központja.

Milyen kapcsolatot találunk Mt 13:44 és Jer 29:13, valamint a bölcsesség keresése között, amiről a *Példabeszédek könyve* 4. fejezetében olvashatunk?

Életünkben óriási az érzelmek szerepe, erről nem szabad megfeledkeznünk az Istennel való kapcsolat viszonylatában. Hogyan tanuljuk meg, hogy lelki életünkben hol az érzelmeink megfelelő helye és értéke? Hogyan tereltek már az érzelmeink helyes (és helytelen) irányba, és mit tanultunk a tapasztalatainkból?

VÉDD A CSALÁDOD!

Még azután is szükséges a nagy elővigyázatosság, hogy elhatároztuk: a bölcsesség útján járunk, mert útközben akadályokkal találkozunk (lásd 1Pt 5:8). A legkomolyabb veszélyek életünk legdrágább, legérzékenyebb és legbensőségesebb területét, a családjunkat fenyegetik.

Milyen veszélyektől óvakodjunk (Példabeszédek 5. fejezet)?

Az első veszély saját magunkkal kezdődik, a szavainkkal. Ügyeljünk a nyelvünkre, győződjünk meg róla, hogy a szavaink nem közvetítenek helytelen vagy vegyes üzeneteket! Beszédünknek összhangban kell állnia ismereteinkkel, tükrözve lelki felfogásunkat.

A második veszély a más asszonytól vagy férfitől ered (a szöveg csak az „idegen asszony” keltette veszélytől óv, de a megfogalmazás természetesen mindkét nemre értendő; a kísértés jöhet férfitől és nőtől is), aki a család köreit megzavarja, a házassági fogadalom megszegésére csábít. Ugyan ki ne látta vagy tapasztalta volna már, mennyire romboló is ez a bűn?!

A szöveg szerint úgy lehet a legjobban ellenállni az ilyen, általában csábító szavakkal kezdődő kísértéseknek, ha hallgatunk a bölcsesség szavára. Ha megfogadjuk az ihletett tanítást és engedelmességeknek, nagyobb az esélye, hogy töretlenül tudunk arra összpontosítani, ami fontos, és így védelmet élvezünk a házasságtöréssel vagy egyéb kísértésekkel szemben.

Természetesen nemcsak a házasságtöréstől kell őrizkednünk. Kerüljük azt is, hogy oda menjünk, ahol a „kísértő személy” van. Egyértelmű, hogy nem kell közeledni az ajtajához (Péld 5:8).

Végül pedig leginkább az véd az idegen asszonnal vagy férfival való szerelmi ügybe bonyolódás kísértésétől, ha az ember szereti a saját házastársát, „ifjúsága feleségét (vagy férjét)” (lásd Péld 5:18). Ezzel a tanáccsal egybecseng, amit a *Prédikátor könyve* írója mond: „Élvezd az életet feleségeddel együtt, akit szeretsz, mulandó életed minden napján, amelyet Isten adott neked a nap alatt” (Préd 9:9, RÚF - Károliban 11. vers). Légy hálás azért, ami a tiéd, akkor nem fogsz másfelé tekinteni!

Olvassuk el 1Kor 10:13 versét! Ennek az ígéretnek a fényében milyen határozott és gyakorlati lépéseket kell megtenned *most azonnal*, hogy megvédd magad a talán benned érlelődő szenvedélyektől?

ÓVD A BARÁTSÁGOT!

Valaki egyszer így fogalmazott: „Uram, védj meg a barátaimtól! Az ellenségeimet tudom kezelni.” A *Példabeszédek könyve* érinti a barátság sebezhetőségének kérdését is. Tanácsot ad arra nézve, hogyan tarthatjuk meg a barátainkat, de arra is, miként védjük meg magunkat tőlük, ha éppen erre lenne szükség. A *barátként* fordított héber szó még azt is jelenti, hogy *szomszéd* – aki közel áll hozzánk, már a barátunk vagy talán az lehet. A bibliai bölcsesség nagyra tartja az emberi kapcsolatokat, ezért szólít megfontoltságra és tiszteletre e téren.

Salamon milyen problémára utal Péld 6:1-5 szakaszában? Mi a megoldás? Míg milyen lényeges lelki elvvel találkozunk itt?

A Tóra arra bátorít, hogy segítsük a szegényeket és kamat nélkül adjunk kölcsön (2Móz 22:25), a bölcsesség tanácsa viszont óva int az adósságban lévő barát meggondolatlan anyagi támogatásától. A jótékonyság kötelessége nem zárja ki az igazság iránti kötelezettségünket (2Móz 23:2-3). Amikor csak módunkban áll, szükséges a nagylelkűség, ugyanakkor bölcsen gondolkozzunk, nehogy jó szívünk miatt mi magunk kerüljünk bajba (vö. Péld 22:27).

Éppen ezért hangzik a bölcs tanács a *Példabeszédek könyvében*. Az első figyelmeztetés a szavainkra vonatkozik. Fontos helyesen értékelni a körülményeket, meggyőződni róla, hogy telik-e a barátunk megsegítésére. Csak akkor szóljunk és tegyünk ígéretet, ha ez a helyzet! Való igaz, hogy a baráti szeretet vagy a pillanatnyi érzések olyan ígéretet mondhatnak ki velünk, amit idővel megbánhatunk.

Bármilyen jók is a szándékaink, a tettek előtt feltétlenül mérlegelni kell a helyzetet, nehogy olyasmire kötelezzük el magunkat, amit nem áll módunkban teljesíteni. A lényeg, hogy ha szorult helyzetbe kerülünk, minden tőlünk telhetőt tegyünk meg a megoldásért, akár megalázkodásra, akár a hibánk elismerésére, akár kegyelemért folyamodásra van szükség.

Hogyan tanuljuk meg egyensúlyban tartani a vágyainkat, hogy egymás terhét hordozzuk (Gal 6:2), de az itt vizsgált tanítás szellemében?

VÉDD A MUNKÁDAT!

Mit tanulhatunk a hangyától (Péld 6:6-8)?

A hangyák nemcsak keményen dolgoznak (keményebben, mint az ember, ha összehasonlítjuk, hogy testükhöz képest mekkora terhet képesek cipelni), de önállóak is, nincs szükségük felügyeletre. Szorgos munkájukra leginkább a jövő ösztönzi őket. „Számítanak” rá, hogy nehéz idők következnek (jön a tél), ezért felkészülnek. Vagyis a hangya arra tanít, hogy bölcs dolog a jövőre gondolni, amikor valamilyen tevékenységet végzünk. „Ez olyan kérdés, amelyet minden szülőnek, minden tanítónak és minden tanulónak meg kell fontolnia, minden embernek meg kell szívlelnie: ifjúnak és öregnek egyaránt. Az az üzletvitel vagy életterv, amely csak ennek a földi életnek rövid éveit foglalja magában, és nem tesz előkészületet a vég nélküli jövőre – legyen az bármilyen tökéletes és kifogástalan, nem ér semmit” (Ellen G. White: *Előtted az élet. Nevelés.* Budapest, 1992, Advent Kiadó. 144. o.).

Mit tudhatunk meg a restségről (Péld 6:9-11)?

A restnek van mit tanulnia a hangyától, és nem fordítva! „*Eredj a hangyához, te rest, nézd meg az ő útait, és légy bölcs*” (Péld 6:6)! Míg a hangyák szorgalmasan munkálkodnak, a lusták alszanak. A hangyák dolgoznak, gyűjtenek tételre, a restek viszont összefonják a kezüket, ami a hanyagságot jelképezi. A hangyák még önmagukon is túltesznek, amikor a saját súlyuknál is nagyobb terheket cipelve készülnek a jövőre. A lusták azonban a jelenben élnek és csak saját magukkal foglalkoznak.

Az Ige itt elítéli a lustaságot, a restséget, de azt sem feledhetjük, hogy az élet nem csupán a munkáról és a pénzkeresésről szól. A munkás hétköznapi viszonylatában bemutatott szombatnap hogyan segít megtalálni a helyes egyensúlyt?

január 8.

VÉDD MAGAD!

A *Példabeszédek* könyve óva int az életünk három területét - a családjunkat, a társadalmi kapcsolatainkat és a munkánkat - fenyegető konkrét rossz dolgoktól, majd ad egy leírást a gonoszokról, ami lényegében iróniával és határozott pszichológiai megfigyelésekkel teli szatíra. A két költemény (Péld 6:12-15 és 16-19) párhuzamos, hasonló bennük a hetes ritmusos verselés, mint ahogy a megnevezett szándékok is hasonlítanak. A gonosz belső világát ahhoz kapcsolva mutatják be, amit az ilyen ember a szívében gondol, és ami meg is nyilvánul a tetteiben.

Olvassuk el Péld 6:14, 18 és Mt 15:19 verseit! Milyen fontos kérdésre hívja fel a figyelmet itt az Írás?

„Ha hiábavaló képzelgésbe merülsz, megengedve elmédnek, hogy tisztátalan gondolatoknál időzzön, akkor bizonyos mértékben épp oly bűnös vagy Isten előtt, mintha gondolataidat tettek követték volna” (Ellen G. White: *Boldog otthon*. Budapest, 1998, Advent Kiadó. 283. o.).

Milyen figyelmeztetést találunk Péld 6:12-19 szakaszában?

A kép ironikus. A henyélkedő lustát követi a járkáló gonosz. Eltérőnek tűnik a kétféle magatartás, mégis egyforma tanulságra mutatnak rá. Ezek az emberek csak önmagukra figyelnek, egyiküket sem érdekli a tanítás. Csak a saját fejük és hajlamaik után mennek. A restek szunyókálnak, tétlen a fülük és a lábuk is, nem teszik, amit kellene. A gonoszoknak ugyan a lába és a szája szorgosan jár, de a fülüket bezárják. Mindkét csoportnak egy a vége: pusztulásra jutnak.

Ugyanakkor a gonoszság hatása kettős: az ilyen ember nemcsak annak árt, aki ellen vét, hanem önmagának is. A hazug ember végül elhiszi saját hazugságait. Azt is érdemes megemlíteni, hogy a gonoszság mindig viszályhoz és konfliktushoz vezet, ami aztán az egész társadalomra hat. Valójában a bűn következményei aligha vagy csak igen ritkán korlátozódnak csupán a vétkekre. Másokra is kiterjednek, és rendszerint a legrosszabb módon.

Hogyan befolyásolták az életedet mások bűnei? Kétségkívül erősen. Milyen tanulságot szűrhetünk le ebből? Mennyire kell vigyáznunk, nehogy a tetteinkkel másoknak is ártsunk?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Ellen G. White: *Boldog otthon*. Budapest, 1998, Advent Kiadó. „Erkölcsei zsinórmérték” c. fejezet, 277-287. o.; *A Nagy Orvos lábnyomán*. Budapest, 1998, Advent Kiadó. „Kapcsolataink” c. fejezetből 353-355. o.; *Előtted az élet. Nevelés*. Budapest, 1992, Advent Kiadó. „Más gyakorlati tanítások” c. fejezetből 114-118. o.

„A Biblia olvasóit oktatni kell arra, hogy a tanulékonyság lelkületével közeledjenek az Igéhez. Kutassuk lapjait, de ne azért, hogy alátámasszuk saját véleményünket, hanem azért, hogy megtudjuk, mit mond Isten!...

A szellemi erőtlenség és erkölcsi gyengeség fő oka az, hogy nem összpontosítjuk figyelmünket értékes célokra... A nyomtatványok óriási áradatával – amelyeket állandóan önt a nyomda – fiatal és idős egyaránt megszokja a gyors és felületes olvasást, ennek következtében elméjük elveszíti az összefüggő és intenzív gondolkodást” (i. m. 187-188. o.).

„Ügyességről és kitartásról tanúskodnak a hangyák által épített bolyok, várak. A hangya egyszerre csak egy morzsát tud elcipelni, de szorgalmával és kitartásával csodákra képes.

A hangyák kitartó erőfeszítéseire mutatva Salamon elmarasztalja azokat, akik hosszú órákat fecsérelnek el tétlenséggel, meg azokat, akik káros szokásaikkal ártanak testüknek, lelküknek. A hangya készül a következő évszakokra, de sok, értelmi képességekkel megáldott ember nem tesz előkészületeket a jövőbeli halhatatlanságra” (Ellen G. White: *Counsels to Parents, Teachers, and Students*. [Tanácsok szülőknek, tanároknak és diákoknak.] 190. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

1. Foglalkozzunk még azzal, hogyan lehetünk mások segítségére, még ha ezért személyes áldozatot is kell hoznunk! Hogyan tekintünk e heti tanulmányunk anyagára ennek a versnek a fényében: „*Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja az ő barátaiért*” (Jn 15:13)?
2. Még milyen tanulságokat találunk a természet világában, amelyeket az életünkben mi is alkalmazhatunk? Viszont a bűn viszonyai miatt jól fontoljuk meg, hogy milyen következtetésre jutunk!
3. Olvassuk el ismét Péld 6:16-19 verseiben, hogy milyen dolgokat gyűlöl az Úr! Vajon miért számít mindez olyan rossznak Isten szemében?

R. DÁNIEL IRÉN: GOMBOSTÚKÉNT

Atyám!
Feléd mozdul bennem minden,
akármily nyomorult vagyok.
Gombostúként ugrálnak bennem
kérdőjelek, gondolatok.
Értő, bölcs kezedre várnak,
mellyel egykor kibogozod,
bízva, félve, titkon remélve,
hogy addig még elhordozod.